

**SPRAWOZDANIE z DZIAŁALNOŚCI
POLSKIEGO BANKU SPÓŁDZIELCZEGO**

w Ciechanowie

w okresie od 01 stycznia 2018 roku do 30 czerwca 2018 roku

I. STAN PRAWNY i WŁADZE BANKU

1. Podstawa prawna działania

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie działa w oparciu o prawo spółdzielcze, prawo bankowe, ustawę o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

2. Dane ogólne o Banku

Pełna nazwa Banku: **Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie**

Adres siedziby: **ul. 3 Maja 3, 06-400 Ciechanów**

Bank powstał w 1899 roku.

Bank został wpisany do rejestru sądowego dnia 19.07.2001 roku przez Sąd Rejonowy m.st. Warszawy w Warszawie XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000027891.

Ostatniego wpisu dokonano dnia 17.03.2017r.

Bank posiada nr statystyczny REGON 000508046

Przedmiot działalności Banku według PKD nie uległ zmianie od 31.12.2013r.:

Zgodnie ze Statutem, Bank działa na terenie całego kraju.

3. Władze Banku

ZARZĄD

W okresie od 01.01.2018 roku do 30.06.2018 roku Zarząd pracował w składzie:

- Andrzej Kopec   - p.o. Prezesa Zarządu, Członek Zarządu
- Jakub Bilnik   - Członek Zarządu
- Grzegorz Olecki   - Członek Zarządu

W okresie od 01.01.2018 roku do 30.06.2018 roku odbyło się 49 protokołowanych posiedzeń Zarządu, na których podjęto 161 uchwał.

Najważniejsze poruszane tematy na posiedzeniach Zarządu dotyczyły:

- podejmowania decyzji kredytowych oraz analiza portfela kredytowego,
- zmian w ofercie produktowej Banku, promocji bankowych związanych z dniami otwartymi w Banku,

- dostosowania działalności Banku do wymogów zgodnych z RODO,
- analizy ustaleń i wniosków z przeprowadzanych w banku kontroli, inspekcji i audytów,
- analizy funkcjonowania istniejących placówek Banku, w tym realizacji planów sprzedaży,
- zmian w strukturze organizacyjnej,
- analizy ryzyk bankowych, w tym kapitałów, produktów i usług,
- spraw członkowskich, w tym w zakresie przyjęcia nowych Członków w poczet Członków Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oraz zawarcia umów potrącenia wierzytelności, wprowadzenia bardziej przejrzystej polityki informacyjnej wobec członków,
- spraw pracowniczych, w tym w obszarze szkoleń oraz polityki wynagrodzeń,
- spraw w zakresie zarządzania portfelem wierzytelności trudnych; w tym windykacji, restrukturyzacji oraz sprzedaży wierzytelności,
- organizacji ZGC i ZP,
- polityki rachunkowości,
- analizy wyników finansowych i sytuacji Banku,
- zmian w systemie kontroli wewnętrznej i systemie zarządzania ryzykiem oraz łądzie korporacyjnym,
- polityki informacyjnej i Public Relations,
- spraw administracyjnych,

Najważniejsze działania wdrożone w okresie od 01.01.2018 roku do 30.06.2018 roku:

- Uchwała w sprawie przyjęcia „Planu ochrony kapitału Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie powołania zespołu do spraw koordynowania działań przygotowujących PBS w Ciechanowie do funkcjonowania po wygaśnięciu Umowy Zrzeszenia.
- Uchwała w sprawie wprowadzenia „Polityki kredytowej w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie akceptacji "Zestawienia obszarów kontroli wewnętrznej na 2018 rok".
- Uchwała w sprawie zatwierdzenia Planu marketingowego na rok 2018 w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie.
- Uchwała w sprawie wprowadzenia „Planu działań wizerunkowych PBSC na rok 2018”.
- Uchwała w sprawie zatwierdzenia Planu inwestycyjnego w obszarze IT na lata 2018-2020 w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie.
- Uchwała w sprawie wprowadzenia „Programu retencji pracowników Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie zmian w „Polityce Ładu Korporacyjnego w Polskim Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”.

- Uchwała w sprawie przyjęcia „Planu podatkowego na lata 2018–2022 Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie wprowadzenia „Zasad przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie wprowadzenia „Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności banku w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie „Zasad sprzedaży składników majątku ruchomego przejętych przez Bank na własność na drodze postępowania windykacyjnego w celu zaspokojenia wierzytelności Banku w tytule czynności bankowych w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”.
- Uchwała w sprawie w sprawie „Planu finansowego na rok 2018 i strategiczna projekcja finansowa na lata 2019 - 2022 Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie.
- Uchwała w sprawie Planu Naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie.

W 2018 r. odbywały się również spotkania Zarządu i Kadry Kierowniczej, których tematem była sytuacja ekonomiczna Banku oraz ocena wyników finansowych wypracowanych w poszczególnych placówkach banku.

RADA NADZORCZA

W okresie od 01.01.2018 roku do 30.06.2018 roku Rada Nadzorcza Banku działała w następującym, niezmienionym składzie:

▪ Marek Komorowski	- Przewodniczący RN
▪ Jerzy Bujnowski	- Zastępca Przewodniczącego RN
▪ Mirosława Damięcka	- Sekretarz RN
▪ Włodzimierz Władysław Bartkowski	- Członek RN
▪ Paweł Brudnicki	- Członek RN
▪ Andrzej Machaj	- Członek RN
▪ Leonard Napiórkowski	- Członek RN

Posiedzenia Rady Nadzorczej Banku odbywały się stosownie do potrzeb.

W ciągu I półrocza 2018 roku odbyło się 7 protokołowanych posiedzeń, na których podjęto 92 uchwały.

Do najważniejszych spraw poruszanych na posiedzeniach Rady Nadzorczej należało:

- zatwierdzenie „Planu finansowego na rok 2018 i strategicznej projekcji finansowej na lata 2019-2022 Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”,

- zatwierdzenie „Planu ochrony kapitału Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”,
- zatwierdzenie „Planu Naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie”,
- zatwierdzenie Sprawozdania z działalności Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie za 2017 rok,
- przyjęcie Sprawozdania Komitetu Audytu Rady Nadzorczej z przeprowadzenia przez firmę audytorską badania sprawozdania finansowego Banku za 2017 rok,
- dokonanie indywidualnej oceny odpowiedniości Członków Zarządu oraz kolegialnej oceny odpowiedniości Zarządu,
- dokonanie oceny polityki wynagrodzeń w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie,
- przyjęcie Sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie za 2017 rok,
- wybór pełnomocnika na Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy SGB-Banku S.A.,
- ocena realizacji strategii i polityk zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- ocena realizacji Strategii działania Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie na lata 2016-2022 według stanu na 31.12.2017r.,
- analiza planów kontroli wewnętrznej oraz analiza ustaleń i wniosków z przeprowadzonych kontroli, inspekcji i audytów,
- analiza wyników ekonomiczno-finansowych i sytuacji Banku,
- opiniowanie projektów uchwał oraz materiałów na Zebranie Przedstawicieli,
- analiza spraw udziałowych,
- dokonanie oceny stosowania przez bank "Polityki Ładu Korporacyjnego w Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie" w roku 2017,
- dokonanie oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- dokonanie oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- dokonanie oceny systemu zarządzania ryzykiem,
- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- kwartalna ocena sytuacji banku, w tym również kredytów trudnych,
- zatwierdzanie struktury organizacyjnej Banku oraz strategii i polityk normujących pracę w Banku,
- zapoznawanie się ze sprawozdaniami Zarządu oraz ocena efektów pracy Zarządu,
- analiza działalności oddziałów Banku,
- realizacja pozostałych obowiązków Rady Nadzorczej zgodnie ze statutowymi kompetencjami.

W ramach Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie w I półroczu 2018 roku pracowała Komisja Rewizyjna w składzie:

- Mirosława Damięcka - Przewodnicząca
- Włodzimierz Bartkowski - Zastępca Przewodniczącego.

Podstawowym działaniem Komisji Rewizyjnej była kontrola działalności Zarządu Banku. W związku z funkcjonowaniem w Banku Komitetu Audytu, Rada Nadzorcza na posiedzeniu w dniu 15 maja 2018 roku, na mocy uchwały nr 63/2018 dokonała rozwiązania Komisji Rewizyjnej.

Powołany w dniu 09.10.2017r. Komitet Audytu, w I półroczu 2018 roku pracował w niezmiennym składzie, tzn.:

- Mirosława Damięcka – Przewodnicząca
- Włodzimierz Bartkowski – Członek
- Jerzy Bujnowski – Członek.

W okresie od 01.01.2018r. do 30.06.2018r. odbyło się 5 protokołowanych posiedzeń Komitetu Audytu, na których podjęto 23 uchwały. Do najważniejszych spraw poruszanych na posiedzeniach Komitetu Audytu należało:

- przyjęcie Sprawozdania z działalności Komitetu Audytu Rady Nadzorczej za 2017 rok,
- akceptacja Sprawozdania Komitetu Audytu z przeprowadzenia przez firmę audytorską badania sprawozdania finansowego Banku za 2017 rok,
- udzielenie rekomendacji dla Rady Nadzorczej w przedmiocie zatwierdzania raportów i sprawozdań dotyczących systemu kontroli wewnętrznej, ryzyka braku zgodności oraz systemu zarządzania ryzykiem.

ZEBRANIE PRZEDSTAWICIELI

W I półroczu 2018 roku Zebranie Przedstawicieli odbyło się dwukrotnie: w dniu 01.02.2018r. i 27.06.2018r.

01.02.2018r. odbyło się Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie, zwołane przez Zarząd Banku w związku ze złożonym przez 16 Przedstawicieli żądaniem zwołania Zebrania Przedstawicieli. Żądanie obejmowało odwołanie poszczególnych Członków Rady Nadzorczej oraz przeprowadzenie wyborów do Rady Nadzorczej celem powołania nowych Członków Rady na miejsce odwołanych Członków.

W Zebraniu Przedstawicieli dnia 01.02.2018r. wzięło udział 33 spośród 40 Delegatów wybranych na Zebraniach Grup Członkowskich.

Podczas Zebrania Zarząd omówił ogólny zarys sytuacji finansowej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie oraz kluczowe wydarzenia z 2017 roku i strategię Banku na 2018 rok. Zaprezentowano również wstępne niezaudytowane dane finansowe Banku za IV kwartał 2017 roku. W wyniku przeprowadzonych głosowań, decyzją Zebrania Przedstawicieli, Rada Nadzorcza Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie pozostała w niezmienionym składzie.

W Zebraniu Przedstawicieli w dniu 27.06.2018r. wzięło udział 32 spośród 40 Delegatów wybranych na Zebraniach Grup Członkowskich.

W trakcie Zebrania Przedstawicieli podjęto uchwały m.in. w sprawach:

- zatwierdzenia Sprawozdania Zarządu z działalności Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie,
- zatwierdzenia sprawozdań Zarządu z wykonania uchwał z poprzedniego Zebrania Przedstawicieli oraz wniosków z Zebrań Grup Członkowskich,
- zatwierdzenia Sprawozdania finansowego Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie za 2017 rok,
- podziału nadwyżki bilansowej za 2017 rok,
- zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej za 2017 rok,
- udzielenia absolutorium członkom Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie,
- określenia najwyższej sumy zobowiązań,
- oceny kwalifikacji Członków Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie,
- kolegalnej oceny kwalifikacji Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie,
- oceny polityki wynagradzania w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie za rok obrotowy podlegający ocenie (poprzedni rok obrotowy),
- zmian w „Polityce Ładu Korporacyjnego w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”,
- zatwierdzenia Regulaminu działania Rady Nadzorczej Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie,
- zatwierdzenia Regulaminu Zebrań Grup Członkowskich.

Na mocy uchwały w sprawie podziału nadwyżki bilansowej za 2017 rok, zgodnie z literą prawa, wypracowany w 2017 roku zysk w kwocie 12.039.178,09 zł przeznaczono na odbudowę funduszu udziałowego, 137.200,00 zł – na zwiększenie funduszu zasobowego Banku.

4. Dane o strukturze organizacyjnej

Podstawową strukturę organizacyjną Banku od 01.01.2018r. tworzą:

- Centrala,
- Oddziały: Ciechanów, Bodzanów, Mława, Żuromin, Płońsk, Przasnysz,
- Filie: Sierpc, Regimin, Płock.

Zmiany w strukturze organizacyjnej:

Uchwałą Zarządu nr 189/2018 z dnia 31.07.2018r. wprowadzono w Regulaminie organizacyjnym Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie zmiany wynikające z wdrożenia uchwalonego przez Zarząd Banku „Harmonogramu wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej kontroli wewnętrznej w bankach”. Regulamin został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Uchwałą nr 116/2018 z dnia 29.08.2018r.

5. Dane dotyczące przyjętych norm (zasad) postępowania

W Banku stosowane są następujące normy (zasady) lub inne wewnętrzne kodeksy (regulaminy) postępowania:

- Kodeks Etyki Bankowej,
- Zasady ładu korporacyjnego

I. ZASOBY JEDNOSTKI

1.1. Zasoby kadrowe

Stan zatrudnienia w osobach/etatach na dzień bilansowy roku bieżącego i poprzedniego oraz jego zmiany przedstawiają się następująco:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Rok poprzedni</i>	<i>Zatrudniono</i>	<i>Zwolniono</i>	<i>Rok bieżący</i>
<i>Liczba pracowników w osobach</i>	132	11	8	135
<i>Liczba pracowników wg etatów</i>	131,25	11	8	134,25

Struktura wiekowa pracowników Banku na dzień bilansowy roku bieżącego i poprzedniego:

Wiek zatrudnionych pracowników	Liczba pracowników	
	Rok poprzedni	Rok bieżący
do 30 lat	18	17
od 31 – do 45 lat	85	88
od 46 – do 55 lat	20	20
ponad 55 lat	9	10

Do 30.06.2018 roku 276 pracowników uczestniczyło łącznie w 45 różnego rodzaju szkoleniach, kursach, seminariach i konferencjach.

II. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU (rynek, produkty, umowy)

1. Otoczenie makroekonomiczne

1.1. Opis sytuacji gospodarczej w Polsce

Według prognoz na rok 2018 sytuacja gospodarcza przedstawia się, jak poniżej:

1) w zakresie czynników zewnętrznych:

- a) głównym filarem wzrostu gospodarczego pozostanie popyt wewnętrzny, ze szczególnym uwzględnieniem konsumpcji prywatnej, rosnąć też będą inwestycje,
- b) Rada Polityki Pieniężnej nie zmieni podstawowych stóp procentowych w 2018 r., a stopa referencyjna pozostanie na nie zmienionym poziomie do początku 2019r.,
- c) koniunkturę w strefie euro stymulować będzie popyt wewnętrzny, w szczególności konsumpcja prywatna, przy nieco słabszym oddziaływaniu inwestycji; korzystna sytuacja na rynku pracy, przekładająca się stabilny wzrost popytu wewnętrznego, utrzyma się w Stanach Zjednoczonych, w kraju tym nastąpi też stopniowa odbudowa popytu inwestycyjnego,
- d) Federalny Komitet Otwartego Rynku będzie kontynuować podwyżki stopy funduszy federalnych w 2018 r., redukując bilans Systemu Rezerwy Federalnej,
- e) Rada Prezesów EBC pozostawi stopę referencyjną na niezmienionym poziomie jeszcze przez pewien czas po zakończeniu programu ilościowego łagodzenia polityki pieniężnej, do którego dojdzie nie wcześniej niż jesienią 2018 r.,
- f) krajowe dane makroekonomiczne, potwierdzające dobrą koniunkturę, będą wspierać złotego, jednak aprecjacji przeciwdziałać będzie umacnianie się dolara wobec walut

krajów wschodzących, wzrost awersji do ryzyka oraz utrzymywanie niezmienionej stopy referencyjnej przez RPP.

2) w zakresie czynników wewnętrznych:

- a) w 2018r. głównym filarem wzrostu gospodarczego pozostanie popyt wewnętrzny, ze szczególnym uwzględnieniem konsumpcji indywidualnej, stopniowo będą też rosnąć inwestycje, szczególnie realizowane w sektorze publicznym; warunkiem przyspieszenia tej kategorii jest jednak zwiększenie wykorzystania funduszy unijnych w ramach perspektywy na lata 2014-2020,
- b) Rada Polityki Pieniężnej nie zmieni podstawowych stóp procentowych NBP, a stopa referencyjna na poziomie 1,5% pozostanie do początku 2019r.; w związku z tym również pozostałe stopy procentowe NBP pozostaną na niezmienionym poziomie, w tym: stopa redyskonta weksli 1,75%, stopa lombardowa 2,50%, stopa depozytowa 0,50%; ostatnia obniżka stóp procentowych miała miejsce w marcu 2015r.,
- c) miesiące wakacyjne wpłyną na stabilizację kursu złotego, po czym może dojść do umocnienia polskiej waluty wobec euro,
- d) niska inflacja,
- e) niepewność odnośnie trwałości poprawy sytuacji finansów publicznych po wejściu w życie reformy emerytalnej,
- f) kurcząca się podaż wykwalifikowanej siły roboczej,
- g) nierozwiązana kwestia kredytów walutowych i indeksowanych do walut w sektorze bankowym,

Ponadto rok 2018 jest kolejnym rokiem dostosowywania przepisów krajowych do unijnych w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową, w tym ustawy Prawo bankowe, ustawy Prawo spółdzielcze, ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

Zmiana ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających pozwoliła na podwyższenie funduszu udziałowego zaliczanego do kapitału podstawowego Tier I, Bank dokonał zmian statutu Banku, skutkujących po dokonaniu wpisu w KRS. Dodatkowo wzrost opłat na rzecz BFG oraz działanie w otoczeniu wydłużającego się okresu utrzymywania się niskich stóp procentowych może przełożyć się na obniżenie wyników finansowych Banku.

1.2. Wybrane wskaźniki gospodarcze w Polsce

Nawa wskaźnika	2018 rok
Wzrost gospodarczy (produkt krajowy brutto) r/r	5,1%
Wskaźnik inflacji r/r	1,9%
Wskaźnik bezrobocia	5,9%
Stopa redyskonta weksli	1,75%
Stopa kredytu lombardowego	2,50%
Stopa depozytowa	0,50%
Stopa referencyjna	1,50%

Na podstawie Biuletynu Progностycznego SGB- Banku S.A. nr 2018/6,

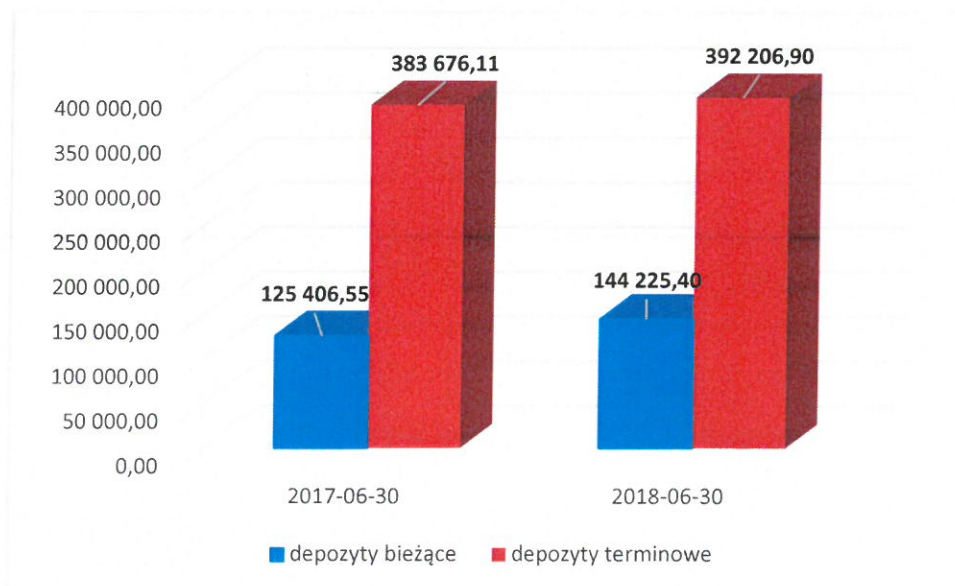
2. Opis branży i przedmiot działalności Banku

2.1. Podstawowe segmenty działalności Banku

Działalność depozytowa

Na dzień 30.06.2018 r. w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie, nastąpił przyrost depozytów terminowych (bez kaucji) w porównaniu do 30.06.2017 r. o kwotę 8 530,79 tys. zł tj. 2,22% oraz depozytów bieżących o kwotę 18 818,85 tys. zł tj. 15,01%.

Zmiany depozytów wraz z ich podziałem na terminowe i bieżące, przedstawia poniższy wykres:

Na koniec czerwca 2018 roku na rachunkach bieżących zdeponowano 144 225,40 tys. zł, natomiast na rachunkach terminowych 392 206,90 tys. zł, z czego ok. 392 000,04 tys. zł stanowiły lokaty sektora niefinansowego, a 206,86 tys. zł depozyty jednostek budżetowych.

Stan depozytów terminowych oraz bieżących wzrósł w stosunku do końca czerwca 2017 roku o ok. 5,37%. W związku z tym, iż odnotowujemy szybszy wzrost depozytów bieżących, przyczyni się to do pozyskania tańszego źródła finansowania kredytów.

W celu utrzymania bazy depozytowej na bezpiecznym poziomie, Bank wprowadził do oferty nowe produkty depozytowe dostosowane do oczekiwań klientów. W I połowie 2018 r., do oferty Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie wprowadzono następujące produkty depozytowe:

- Złota Lokata 2018 – lokata 3 miesięczna z oprocentowaniem stałym, przeznaczona dla klientów indywidualnych, lokata z loterią promocyjną,
- KONTO BIZNES DEBIUT – rachunek bieżący przeznaczony dla klientów instytucjonalnych, produkt dedykowany jest dla klientów prowadzących działalność gospodarczą nie dłużej niż 12 miesięcy,
- KONTO BIZNES – rachunek bieżący przeznaczony dla klientów instytucjonalnych,
- KONTO BIZNES MEGA – rachunek bieżący przeznaczony dla klientów instytucjonalnych,
- KONTO FARMER – rachunek bieżący, przeznaczony jest dla Rolniczych Podmiotów Gospodarczych tj. osób fizycznych lub prawnych prowadzących działalność rolniczą.

W celu zwiększenia atrakcyjności sprzedaży w/w produktów, wprowadzono dwie karty płatnicze (debetowe) z funkcją zbliżeniową, przeznaczone dla klientów instytucjonalnych: MasterCard Business PayPass oraz Visa Business Electron payWave.

Ponadto, w związku ze stabilnym portfelem depozytów terminowych oraz w celu obniżenia kosztów odsetek od lokat, w kwietniu br., zarząd podjął decyzję o obniżeniu oprocentowania, następujących produktów znajdujących się w aktualnej ofercie banku: lokaty 3-miesięcznej, lokaty na szóstkę, SuperPBSiak-a oraz lokat sprzedawanych za pośrednictwem Oddziału Internetowego (e-lokaty zielonej, e-lokaty granatowej oraz e-lokaty oranżowej). Obniżono również oprocentowanie depozytów terminowych, które nie znajdują się w aktualnej ofercie sprzedażowej (w momencie odnowienia produktu na kolejny okres rozliczeniowy).

Największym zainteresowaniem klientów, cieszyła się promocyjna Złota Lokata 2018, która jest już „sztandarowym” produktem depozytowym oferowanym przez Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie. Środki zdeponowane na 18 edycji tej lokaty stanowią ok. 31% wszystkich depozytów terminowych Banku (bez kaucji) wg. stanu na dzień 30.06.2018 r. Wpływ na preferencje klientów, oprócz korzystnego oprocentowania, ma również fakt, iż klienci spełniający dodatkowe warunki dotyczące okresu utrzymywania wkładu, biorą udział w loterii promocyjnej.

W tegorocznej loterii, można wygrać atrakcyjne nagrody, w postaci: trzech samochodów osobowych, marki Skoda Citigo, sześciu telefonów Samsung galaxy S8 oraz dziewięciu laptopów lenovo.

Pozostałe lokaty, wprowadzone do oferty Banku, monitorowane i modyfikowane, w zależności od bieżących potrzeb, również charakteryzują się dużym zainteresowaniem deponentów. Produkty depozytowe oferowane w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie uzyskały uznanie klientów, szczególnie ze względu na atrakcyjne oprocentowanie, okres deponowania dostosowany do potrzeb klientów oraz bezpieczeństwo deponowanych środków.

Powyższe dane dotyczące działalności depozytowej mogą świadczyć i utwierdzać w przekonaniu, iż Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie jest jednostką wychodzącą naprzeciw oczekiwaniom klientów, odpowiednio reagującą na potrzeby rynku i klientów przy jednoczesnym zachowaniu maksymalizacji bezpieczeństwa zdeponowanych środków.

Działalność kredytowa

Działalność kredytowa banku koncentrowała się na :

- prowadzeniu umiarkowanej i usystematyzowanej działalności,
- pełnej obsłudze dotychczasowych klientów,
- udzielaniu kredytów wiarygodnym kredytobiorcom.

Na dzień 30.06.2018r. kredyty podmiotów finansowych, niefinansowych i jednostek budżetowych nominalnie osiągnęły poziom 412 672 tys. zł, natomiast rok 2017 zakończył się stanem kredytów na poziomie 448 827 tys. zł co daje dynamikę 91,94%.

Zobowiązania pozabilansowe z tytułu niewykorzystanych kredytów oraz udzielonych gwarancji bankowych wg stanu na 30.06.2018 r. wyniosły 22 520 tys. zł. W stosunku do 31.12.2017 r. nastąpił spadek o 22,29%.

Wartość kredytów w sytuacji normalnej i pod obserwacją nominalnie, wg stanu na 30.06.2018r., wynosiła 192 364 tys. zł, co stanowiło 46,61% ogólnej kwoty udzielonych kredytów. Kredyty zagrożone nominalnie wynosiły 220 308 tys. zł i stanowiły 53,39% ogólnej kwoty kredytów.

Wg stanu na 30.06.2018 r. w obsłudze znajdowały się 3 039 umowy kredytowe i umowy gwarancji bankowych, przy średniej kwocie na umowę na poziomie 143,20 tys. zł.

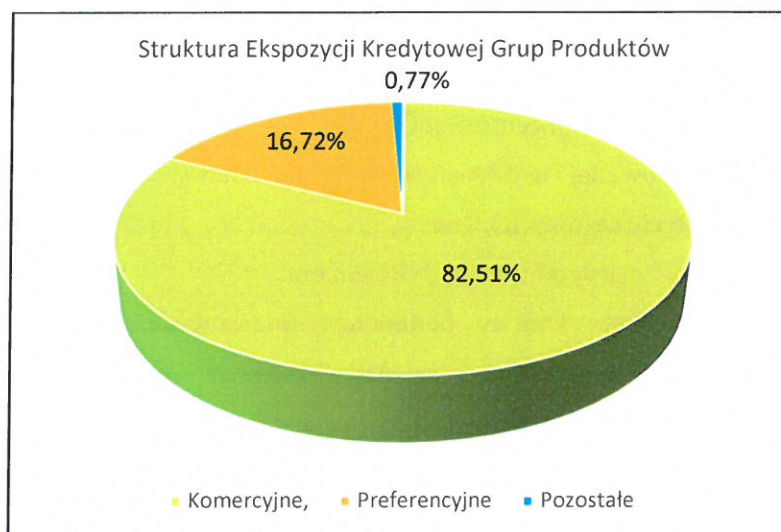
W I półroczu 2017r. Bank prowadził ograniczoną działalność kredytową ze względu na konieczność poprawy wskaźników płynności i niskie kapitały dla obliczenia współczynników kapitałowych. Akcja kredytowa w pełnym zakresie została wznowiona z dniem 20.06.2017r.

W ramach akcji kredytowej od momentu wznowienia 20.06.2017r. do 30.06.2018r. zawartych zostało 379 umów kredytowych na łączną kwotę 32 567,3 tys. zł, z czego 229 na kwotę 24 400,3 tys. zł w I półroczu 2018 roku.

W roku 2018 do oferty Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie wprowadzono następujące produkty kredytowe:

- Pożyczka hipoteczna
- Kredyt Farmer (kredyt w rachunku bieżącym) przeznaczony dla Rolniczych Podmiotów Gospodarczych tj. osób fizycznych lub prawnych prowadzących działalność rolniczą.

Na dzień 30.06.2018 r. kredyty komercyjne wraz z gwarancjami stanowiły 83,28% ogólnej kwoty, kredyty preferencyjne 16,72% obliża kredytowego.

Wśród kredytów komercyjnych (2 017 umów na łączną (bilansowo i pozabilansowo) kwotę 359 098 tys. zł) kwotowo dominowały kredyty inwestycyjne – 161 670 tys. zł oraz kredyty obrotowe w rachunku kredytowym – 77 815 tys. zł zaś ilościowo kredyty konsumpcyjne – 607 umów (średnio 50,54 tys. zł) oraz kredyty w ROR+ debet w ROR – 386 umów (średnio 10,77 tys. zł).

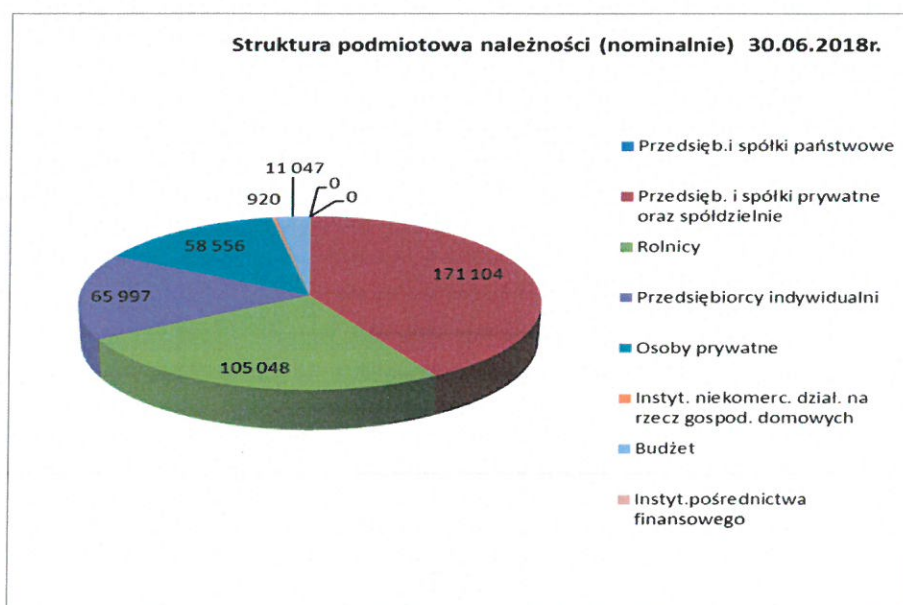
Wśród kredytów preferencyjnych (886 umowy na łączną kwotę 72 764 tys. zł) kwotowo dominowały kredyty inwestycyjne preferencyjne z linii MR na kwotę 26 593 tys. zł i KZ na kwotę 16 858 tys. zł oraz z linii NT na kwotę 18 055 tys. zł; ilościowo również dominowały kredyty z linii MR – 317 umów oraz KZ – 326 umów.

Wg stanu na 30.06.2018r. w strukturze podmiotowej (bilansowo) Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie dominowały przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz rolnicy, które stanowią odpowiednio 41,46% i 25,46%. Na trzecim miejscu plasują się kredyty udzielone przedsiębiorcom

indywidualnym 15,99%, a następnie osobom fizycznym 14,19%. Pozostałe grupy podmiotów stanowią nieznaczący udział w strukturze obliża kredytowego.

Struktura należności od sektora finansowego, niefinansowego i jednostek budżetowych nominalnie (w tys. zł)

Podmiot	stan zadłużenia w tys.zł bilansowe nominalnie 30.06.2018r.	Struktura
<i>Przedsięb.i spółki państwowe</i>	0	0,00%
<i>Przedsięb. i spółki prywatne oraz spółdzielnie</i>	171 104	41,46%
<i>Rolnicy</i>	105 048	25,46%
<i>Przedsiębiorcy indywidualni</i>	65 997	15,99%
<i>Osoby prywatne</i>	58 556	14,19%
<i>Instyt. niekomerc. dział. na rzecz gospod. domowych</i>	920	0,22%
<i>Budżet</i>	11 047	2,68%
<i>Instyt. pośrednictwa finansowego</i>	0	0,00%
Ogółem	412 672	100,00%

Na dzień 30.06.2018r. w Banku funkcjonowało 136 gwarancji bankowych na łączną kwotę 3 330 tys. zł, a wg stanu na 31.12.2017r. 151 gwarancji na łączną kwotę 10 814 tys. zł, co daje dynamikę 30,79%.

W strukturze gwarancji bankowych przeważają gwarancje udzielone przedsiębiorstwom i spółkom prywatnym oraz przedsiębiorcom indywidualnym i stanowią odpowiednio 31,38% i 68,62%. Wg stanu na 31.12.2017r. struktura przedstawiała się następująco: przedsiębiorstwa i spółki prywatne 76,63%, przedsiębiorcy indywidualni 23,37%.

Pozostała działalność

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie prowadzi działalność dewizową, dzięki której klienci mogą być obsługiwani kompleksowo. Działalność dewizowa jest traktowana jako element uzupełniający do oferty złotowej, pożądana z przyczyn marketingowych, oczekiwana przez klientów lecz nie stanowiąca bezpośredniego źródła dochodów Banku. Oferowane przez Bank produkty dewizowe, to skup i sprzedaż walut obcych, pośrednictwo w dokonywaniu rozliczeń w kraju z nierezydentami, wykonywanie transferów zagranicznych, otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących oraz walutowych lokat terminowych. W celu zwiększenia wolumenu wymiany walut i przychodów z tego tytułu, utworzono w banku stanowisko: ds. wymiany walutowej.

Działalność marketingowa

Wizerunek i marka

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie prowadzi w 2018r. kampanie marketingowe i wizerunkowe skierowane zarówno do obecnych jak i nowych klientów. Efekty działalności wizerunkowej są widoczne we wszystkich placówkach banku.

Znaczące miejsce w filozofii działania PBS w Ciechanowie w 2018 roku zajmowała idea biznesu społecznie odpowiedzialnego. Społecznie odpowiedzialny wymiar aktywności banku realizowany był przez wsparcie finansowe lokalnych inicjatyw i przedsięwzięć, takich jak: gminne dożynki, półkolonie z naszym bankiem, czy eventy lokalne.

Reklama, sponsoring i wsparcie środowisk lokalnych

Reklama Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie obejmowała następujące kanały:

- ulotki formatu DL, plakaty formatu A2, A4, A3,
- reklamę w witrynach okiennych placówek Banku,
- stojaki na ulotki do stoisk wystawienniczych,
- standy reklamowe,
- gadżety reklamowe,
- bankową witrynę internetową (stronę internetową),
- system BSTV,
- informację podawaną na wyciągach bankowych,

- reklamy wielkoformatowe na budynku centrali Banku oraz na powierzchniach wynajmowanych, w tym siatki reklamowe,
- reklamę w lokalnej prasie,
- reklamę w bankomatach,
- reklamę w prasie,
- reklamę na Facebook.

W 2018 roku, wspierane są lokalne inicjatywy kulturalne, sportowe i edukacyjne. Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie wspiera finansowo również instytucje, z którymi związany jest od wielu lat.

2.2. Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie w 2018 roku, posiadał w swojej podstawowej ofercie rachunki zarówno dla klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych. Do pierwszej grupy klientów dedykowane jest konto na dobry początek, konto za złotówkę, dla seniorów oraz konto VIP. Bank w swojej ofercie posiada także rachunek dedykowany klientom z segmentu non-profit. W czerwcu br., wprowadzono do oferty następujące rachunki, przeznaczone dla klientów instytucjonalnych: KONTO BIZNES MEGA, KONTO BIZNES oraz KONTO BIZNES DEBIUT, ponadto wprowadzono KONTO FARMER przeznaczone dla Rolniczych Podmiotów Gospodarczych tj. osób fizycznych lub prawnych prowadzących działalność rolniczą. Klienci Banku mogą korzystać również z usług, takich jak usługi bankowości elektronicznej czy usługi kart płatniczych, zapewniających stały dostęp do środków zgromadzonych na rachunku bez konieczności odwiedzania placówek Banku. Ponadto Klienci mogą korzystać z aplikacji portfel SGB, która umożliwia płacenie kartą mobilną.

Obok rachunków, Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie oferuje swoim Klientom lokaty terminowe, w tym również lokaty zakładane za pośrednictwem CBP (Customer Banking Platform) oraz Oddziału Internetowego, które cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem klientów od momentu wprowadzenia produktu do oferty Banku.

W 2018 roku, podobnie jak w latach poprzednich, największym zainteresowaniem Klientów cieszyła się lokata promocyjna Złota Lokata 2018, która jest już „tradycyjnym” produktem depozytowym oferowanym przez Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie, połączonym z loterią promocyjną, w której do wygrania są atrakcyjne nagrody rzeczowe.

Ponadto w celu zwiększenia bazy kredytowej osób fizycznych, 22.03.2018 r. wprowadzono do oferty produktowej pożyczkę hipoteczną. Produkt ten cieszy się dużym zainteresowaniem naszych klientów.

3. Informacje o zmianach na rynku, z uwzględnieniem podziału na podmioty

3.1. *Klienci – rok 2018*

W strukturze środków dominującą rolę na koniec czerwca br., odgrywały depozyty osób fizycznych, które stanowiły 99,95% depozytów terminowych (bez kaucji) oraz 98,14% ogólnej kwoty depozytów (nie uwzględniając odsetek). Wśród depozytów terminowych dominowała Złota Lokata 2018 oraz lokata SuperPBSiak.

Innymi produktami, które cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony Klientów, były: lokata na szóstkę oraz lokata 3-miesięczna.

4. Informacje o umowach znaczących dla działalności Banku, w tym umowach ubezpieczenia, współpracy lub konsorcjach

4.1. *Umowy ubezpieczenia*

Bank, na podstawie zawartych umów agencyjnych, współpracuje z:

- 1) MACIF Życie TUW w Warszawie
- 2) Wielkopolskim Towarzystwem Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych Concordia Capital SA z siedzibą przy ul. św. Michała 43 w Poznaniu,
- 3) Concordia Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą przy ul. św. Michała 43 w Poznaniu.

W ramach prowadzonej współpracy w zakresie bancassurance Klienci Banku mogą korzystać z większości oferowanych przez ubezpieczycieli produktów.

W ramach oferowanej współpracy, firmy mogą korzystać zarówno z ubezpieczenia budynków, budowli, maszyn i urządzeń, jak również środków obrotowych czy nakładów inwestycyjnych.

Wszystkie produkty ubezpieczeniowe oferowane są przez przeszkolonych pracowników Banku posiadających certyfikat osoby fizycznej wykonującej czynności agencyjne (OFWCA). Pracownicy są obowiązani oferować klientom Banku szeroką gamę ubezpieczeń zarówno życiowych jak i majątkowych celem zwiększenia dochodów z działalności bancassurance, ale przede wszystkim obowiązani są kierować produkty dopasowane do potrzeb klienta.

4.2. *Umowy współpracy z innymi bankami lub innymi podmiotami*

Od 08.09.2011r. Bank współpracuje z Mennicą Polską.

4.3. Umowy Zrzeszenia

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie od 10 stycznia 2002 roku jest zrzeszony w Spółdzielczej Grupie Bankowej, którą tworzy SGB-Bank S.A. w Poznaniu oraz szereg innych banków spółdzielczych.

5. Główni konkurenci Banku

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie posiada uprawnienia do świadczenia swoich usług na terenie całego kraju. W rzeczywistości jednak jego działalność koncentruje się głównie na terenie północnego Mazowsza, gdzie zlokalizowane są placówki Banku. Wiodący Oddział oraz Centrala Banku zlokalizowane są na terenie Ciechanowa. W każdym mieście, w którym funkcjonują placówki PBS w Ciechanowie, mamy do czynienia z silną konkurencją ze strony banków komercyjnych oraz lokalnych banków spółdzielczych i instytucji parabankowych i SKOK-ów.

W samym tylko Ciechanowie, w którym mieści się Centrala Banku i który stanowi jednocześnie wiodącą jednostkę Banku, działają liczne konkurencyjne banki komercyjne, m.in. PKO BP S.A., Bank Zachodni WBK S.A., BGŻ - BNP Paribas S.A., Bank Pocztowy S.A., PKO S.A., Bank Millennium S.A., Euro Bank S.A., Getin Bank S.A., ING Bank Śląski S.A., Meritum Bank S.A., Raiffeisen Polbank S.A., Credit Agricole S.A., SKOK Stefczyka, Bank Spółdzielczy w Płońsku, Bank Spółdzielczy w Piszcu, SGB - Bank S.A., BPS S.A., Nest Bank, Alior Bank oraz Santander Consumer Bank. W III-IV kw. br., Warszawki Bank Spółdzielczy, planuje otworzyć swoją placówkę w Ciechanowie. Tak duża konkurencja na lokalnym rynku wyznacza sposób postępowania i wywiera znaczący wpływ na kształt strategii rozwoju Banku.

6. Czynniki zewnętrzne

Czynniki mikrootoczenia

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie zrzeszony jest w Spółdzielczej Grupie Bankowej, świadczącej kompleksowe usługi, dzięki czemu może konkurować z bankami komercyjnymi znajdującymi się na lokalnym rynku. Powiat ciechanowski to teren, na którym swoją działalność prowadzą liczne małe przedsiębiorstwa oraz liczne małe i średnie gospodarstwa rolne dynamicznie rozwijające się. Dlatego też bank posiada preferencyjne pakiety dla rolników oraz wiele atrakcyjnych produktów i usług dla pozostałych podmiotów i klientów indywidualnych. Bank oferuje produkty depozytowe i kredytowe o konkurencyjnym oprocentowaniu, które

pozwalają przyciągać klientów. W następnych latach Bank planuje utrzymać pozycję na rynku lokalnym pozyskując nowych klientów poprzez dążenie do udoskonalania metod obsługi klientów, unowocześnianie systemów informatycznych i zaplecza sprzętowego oraz wprowadzanie nowych produktów bankowych.

Czynniki otoczenia rynkowego:

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie jest jednym z najstarszych banków spółdzielczych w naszym kraju. Swoją działalność rozpoczął od roku 1899 jako Towarzystwo Wzajemnego Kredytu i z niewielkiej instytucji finansowej przekształcił się w nowoczesny, solidny i dynamicznie rozwijający się polski bank. Każdego dnia Bank konsekwentnie realizuje przyjętą misję polegającą na efektywnym zaspokajaniu potrzeb na usługi finansowe klientów indywidualnych i instytucjonalnych, będących właścicielami w środowisku lokalnym i ku jego pożytkowi, wspieranym kapitałowo i organizacyjnie przez bank wyższego szczebla, na zasadach biznesowych oraz współfinansujący politykę strukturalną państwa.

Podstawowym celem działalności Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie jest wspieranie rozwoju gospodarczego środowisk lokalnych, kompleksowa obsługa finansowa firm działających na terenie miasta Ciechanowa i gmin ościennych oraz przedsiębiorstw działających w sektorze rolno-spożywczym. Bank stara się dostosować ofertę do potrzeb i wymagań rynku pamiętając o tym, że klient wyznacza standardy obsługi.

7. Inne działania

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem Bank realizuje długoterminową strategię rozwoju Banku ujętą w Planie finansowym na rok 2018 i strategicznej projekcji finansowej na lata 2019-2022 Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie na lata 2017-2022. Dokument ten jest jednocześnie podstawą do Planu ochrony kapitału zaakceptowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego. Bank dokonuje szeregu zmian w wielu istotnych obszarach funkcjonowania, m.in. opracował i wdrożył wiele ulepszeń w strukturze organizacyjnej oraz procedury zwiększające bezpieczeństwo, sprawność i efektywność Banku.

Można tu wymienić:

- bieżące zmiany w Regulaminie organizacyjnym Banku,
- realizację Programu redukcji kosztów,
- kontynuowanie projektów w obszarze informatycznym,
- wdrażanie projektów mających na celu zmiany procesu kredytowego oraz regulacji wewnętrznych Banku w zakresie zarządzania i administracji ryzyka kredytowego.

Projekt ma na celu usprawnienie procesu udzielania produktu kredytowego, procesu monitorowania, sprawozdawczości zarządczej portfela kredytowego, procesu wymiany informacji i uzgadniania danych, przygotowanie propozycji zmian do procedur kredytowych, w tym strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej/podręcznika kredytowego, procedur/instrukcji procesu kredytowego. Ponadto Bank finalizuje realizację projektu BIK-przedsiębiorca. System ten umożliwi wymianę danych o zobowiązaniach kredytowych podmiotów gospodarczych.

W trakcie realizacji powyższych projektów została przeprowadzona weryfikacja regulacji wewnętrznych obejmujących proces zarządzania ryzykiem, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zbudowanie nowych zasad procesu kredytowego, w tym strategii zarządzania ryzykiem oraz strategii zarządzania i planowania kapitałowego, polityki i zasady/instrukcje kredytowe, instrukcja zabezpieczeń, zasady zarządzania innymi istotnymi ryzykami, wprowadzenie zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych, uwzględniające wnioski z przeprowadzonych w Banku audytów.

III. INFORMACJE na TEMAT POSIADANYCH WŁASNYCH UDZIAŁÓW/AKCJI

Bank nie posiada własnych udziałów/akcji.

IV. CELE I RYZYKA

Cele strategiczne w odniesieniu do całego portfela kredytowego odnosiły się do:

- 1) zapewnienia stabilnego rozwoju optymalnego jakościowo portfela zapewniającego zachowanie równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem,
- 2) zakładanego, jednak nie zrealizowanego, podwyższania jakości całego portfela kredytowego Banku wyrażonego udziałem należności od sektora niefinansowego i jednostek rządowych i samorządowych z rozpoznaną utratą wartości (zagrożonych) według wartości brutto do należności ogółem od sektora niefinansowego i jednostek rządowych i samorządowych, wskaźnik jakości całego portfela kredytowego wg stanu na 30.06.2018r. wyniósł 55,53%. Przyczyną wysokiego wskaźnika jakości kredytów było w szczególności przeklasyfikowanie kredytów do wyższych grup ryzyka w wyniku dokonanego przeglądu portfela kredytowego w 2016r., wstrzymanie akcji kredytowej do 19.06.2017r., z uwagi na dostosowywanie rozmiarów prowadzonej działalności do posiadanych funduszy własnych,
- 3) ograniczenia całkowitej Ekspozycji Kredytowej na Klienta Kredytowego lub na Grupie Powiązanej,

4) zakładanego udziału instrumentów finansowych w funduszach własnych - nie mógł przekroczyć 100% funduszy własnych, limit ten wg stanu na 30.06.2018 r. został przekroczony o 86,39%. W styczniu br. Bank uzyskał zgodę Zarządu SGB-Banku S.A. obowiązującą do 31.12.2018r. na cykliczne, cotygodniowe nabywanie instrumentów finansowych - bony pieniężne NBP oraz obligacje skarbowe do łącznej kwoty 115 000 tys. zł.

5) ściśle monitorowanie portfela kredytowego dostarczające Zarządowi Banku informacji umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Bank realizował swoje cele strategiczne poprzez:

1) stosowanie standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących

a) w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej:

- oceny zdolności kredytowej (ilościowej i jakościowej), zróżnicowanej w odniesieniu do poszczególnych grup kredytobiorców,
- monitorowania ekspozycji przez cały okres kredytowania,

b) w odniesieniu do portfela kredytowego:

- ustalanie apetytu na ryzyko, Bank ustanowił limit alokacji na ryzyko kredytowe na poziomie 76,0% funduszy własnych, wykorzystanie limitu 73,56%, wykorzystanie funduszy własnych na poziomie 55,90%.

Z dniem 01.01.2018r. weszła w życie zweryfikowana „Strategia zarządzania ryzykiem w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie”, udzielanie kredytów odbywa się zgodnie z zawartymi w niej limitami, w sytuacji odstępstwa od tej zasady wymóg zgody Zarządu Banku;

- systematyczne monitorowanie portfela i przedkładanie informacji władzom Banku;

Prawidłowość działań zmierzających do osiągnięcia w/w celów podlegała kontroli wewnętrznej.

2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, obejmujących w szczególności:

a) weryfikację stanu prawnego nieruchomości, ocenę jakości zabezpieczeń,

b) weryfikację ich wartości i płynności na etapie udzielania kredytu i w ramach prowadzonego monitoringu zabezpieczeń,

c) dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) utrzymywanie wskaźnika LTV na poziomie wynikającym z instrukcji monitorowania pojedynczej transakcji kredytowej;

3) stosowanie wymogu wnoszenia własnych środków przy realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych na poziomie minimum 20% całkowitego kosztu inwestycji;

4) utrzymanie w bilansie Banku tylko portfela aktywów o charakterze bankowym;

Ograniczając ryzyko w odniesieniu do DEK (detalicznych ekspozycji kredytowych) i EKZH (ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie) ustalono:

- 1) utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie,
- 2) poziom wskaźników DTI (wskaźnik długu do dochodu) wynoszący:
  - a) 50% przy dochodach miesięcznych netto mniejszych lub równych średniemu wynagrodzeniu w gospodarce narodowej,
  - b) 65% przy dochodach wyższych jak średnie,
- 3) wskaźniki maksymalnego zaangażowania w każdy z portfeli (EKZH - 80%, DEK - 30%),
- 4) wskaźniki jakości (EKZH - 80%, DEK - 10%),
- 5) dla EKZH maksymalne okresy kredytowania na 15 lat dla klientów detalicznych i 20 lat dla podmiotów instytucjonalnych, zaś dla DEK 10 lat,
- 6) stosowanie szczegółowych limitów LtV na maksymalnym poziomie:
  - a) 80% w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
  - b) 75% w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej,
- 7) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie dla klientów instytucjonalnych z badaniem zdolności kredytowej metodą ekspercką,
- 8) wprowadzenie zasad oceny wartości nieruchomości wycenionej na podstawie operatu szacunkowego, zgodnie z Instrukcją prawnych form zabezpieczeń wierzytelności banku w Polskim Banku Spółdzielczym w Ciechanowie.

Ważnym elementem ryzyka kredytowego jest ryzyko koncentracji, które zarządzane jest poprzez wyznaczanie, a następnie monitorowanie przestrzegania limitów koncentracji w podziale na:

- 1) Klientów lub Grupy Powiązane,
- 2) Podział geograficzny,
- 3) Podział pod względem Segmentu Klienta,
- 4) Podział pod względem sektora branżowego,
- 5) Ekspozycje zabezpieczone hipotecznie (odrębnie ekspozycje zabezpieczone nieruchomościami mieszkaniowymi i ekspozycje zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi),
- 6) Detaliczne Ekspozycje Kredytowe.

Ryzyko kontynuacji działalności Jednostki

Działania podjęte przez Bank w celu zmniejszenia ryzyka zagrożenia kontynuacji działalności.

Bank, stosownie do oczekiwań Komisji Nadzoru Finansowego, opracował „Plan naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie na lata 2017-2022”, który został w dniu 31.03.2017r. przekazany do Komisji Nadzoru Finansowego. Zarząd Banku mimo braku formalnej akceptacji Planu naprawy przez Komisję Nadzoru Finansowego podjął działania w celu jego realizacji.

W trakcie jego realizacji część założeń uległa dezaktualizacji, w związku z czym Zarząd Banku podjął decyzję o jego aktualizacji, co zostało przedstawione Komisji Nadzoru Finansowego.

Bank sporządził Plan Naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie w oparciu o postanowienia Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji z dnia 10 czerwca 2016 roku. Dokument ten stanowi, iż Bank zobowiązany jest do wdrożenia Planu Naprawy, który służy określeniu środków oraz działań podejmowanych przez Bank w przypadku znacznego pogorszenia się jego sytuacji finansowej.

Zarząd Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie skierował w dniu 29.03.2018r. do Komisji Nadzoru Finansowego wnioski o zatwierdzenie Planu Naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie.

Załącznikiem do Planu Naprawy Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie jest Plan Finansowy na rok 2018 i Strategiczna Projekcja Finansowa na lata 2019-2022. Przyjęte w nim założenia mają zapewnić bezpieczne funkcjonowanie w zmiennych warunkach w przyszłości, a także przystąpienie w 2018 roku do Spółdzielczego Systemu Ochrony. Ich realizacja pozwoli na ograniczenie ryzyka kontynuacji działalności.

W oparciu o Plan Finansowy na rok 2018 i Strategiczną Projekcję Finansową na lata 2019-2022 bank opracował Plan ochrony kapitału Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie, który określa środki oraz działania podejmowane przez Bank w celu zapewnienia wymogu połączonego bufora i spełnienia wszystkich współczynników kapitałowych.

Plan Ochrony Kapitału został zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego.

W zakresie przystąpienia do Spółdzielczego Systemu Ochrony bank prowadzi rozmowy o warunkowym przyjęciu. W Planie Finansowym na rok 2018 i Strategicznej Projekcji Finansowej na lata 2019-2022 zawarte są plany przystąpienia do SSO.

V. INFORMACJA w ZAKRESIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

1. Klasyfikacje instrumentów finansowych:

- 1) aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
- 2) udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności własne banku
- 3) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności
- 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

2. Ryzyka, na które narażone są instrumenty finansowe:

Ryzyko jest nierozzerwalnie związane z każdą formą inwestowania kapitału. Lokowanie środków w instrumenty finansowe zawsze wiąże się z ryzykiem utraty części lub całości zainwestowanego kapitału, a w przypadku niektórych instrumentów, nawet z koniecznością wniesienia dodatkowych środków celem uzupełnienia strat, zwłaszcza jeżeli mamy do czynienia z dźwignią finansową, dającą możliwość większego zarobku przy jednoczesnym mniejszym udziale środków własnych co zwiększa ryzyko utraty, a nawet dopłaty do zainwestowanego kapitału. Im większy oczekiwany zysk tym większe ryzyko inwestycji. Rynek papierów wartościowych, w szczególności obrót giełdowy, cechują wahania kursów notowanych tam instrumentów, które nie zawsze zależą od emitentów czy od ich wyników z działalności. Wpływ na kształtowanie cen mogą mieć również wątki polityczne, ekonomiczne i prawne. Ryzykiem mogą być krótkoterminowe wahania wartości. Inwestor ponosi więc ryzyko związane ze zmianami kursów i ograniczeniami płynności (możliwość szybkiego nabycia i zbycia instrumentu).

Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie nie inwestuje w instrumenty finansowe obciążone wysokim stopniem ryzyka lecz w instrumenty dłużne utrzymywane do terminów wymagalności (bony pieniężne Narodowego Banku Polskiego).

3. Zarządzanie ryzykiem w Banku (cele i metody)

a. zarządzanie ryzykiem kredytowym

Istota działalności kredytowej polega na jednoczesnym sterowaniu ryzykiem w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej i do łącznego zaangażowania kredytowego, w tym dużymi koncentracjami. Z uwagi na strukturę aktywów głównym źródłem ryzyka kredytowego (w tym koncentracji) jest portfel kredytowy.

Ograniczenie tego ryzyka następuje poprzez stosowanie wewnętrznych zasad zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów oraz zachowanie norm koncentracji wierzytelności określonych w Rozporządzeniu CRR, ustawie Prawo Bankowe i zaleceń KNF dla działalności kredytowej.

b. zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje:

- 1) wszystkie obszary działalności Banku, w tym również zlecenie czynności na zewnątrz;
- 2) identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka operacyjnego z wykorzystaniem narzędzia samooceny ryzyka operacyjnego w realizowanych procesach,
- 3) monitorowanie i kontrolowanie poziomu ryzyka operacyjnego poprzez system raportowania zdarzeń i strat operacyjnych, monitorowanie stopnia realizacji Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI), w tym wartości progowych w zakresie strat dotyczących rodzajów zdarzeń ryzyka operacyjnego, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 4) akceptowanie poziomu ryzyka, bądź w uzasadnionych przypadkach podejmowanie działań ograniczających ryzyko

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym przebiega w ramach odpowiedniego środowiska wewnętrznego zarządzania ryzykiem (organizacyjnych narzędzi zarządzania ryzykiem).